

Pridplata na čitlu god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Serbiu 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanašt.

Pisma svakogovornika predmetu molimo na uredništvo uputiti.
Neprijateljima neprimamo.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 15. Kolovoza 1872.

Broj 33.

OBĆINARI U SNOVU NA NOVO USTROJENI OBŠTINA.

IV.

Došla je zlatna Sloboda, koja je povratila svakom čovjeku ono pravo koje se njega tiče po naravi, da može svojom osobom i svojim imetkom gazdovati, po odlučju svoje pameti.

Danas već ima svaki čovjek gospodariti i s onim dobrom koje se obštinskim naziva, al poklen u velikom mnoštvu nemože se vićati, a još manje štogod i učiniti, izmislili, su ljudi, da valja svoje predstavnike za svaku obštinu izabrati, i ovima svu svoju osobenu vlast povieriti.

Kod nas se sad uredjavaju t. j. pristrojavaju obštine dakle izbiraju predstavnici, od sele će dakle ovi razpravljat sve one poslove, koji spadaju u djelokrug jedne obštine.

A poklen poljodilci i zanatlie, već po naravi svojeg rada, malo se mogu štivom zabavljat, nije se čudit što neima mnogo takvih ljudi u jednoj obštini, koji bi za obštinare valjani bili, t. j. da bi sve one stvari i znali i razumili, koje će se njima navadno predstavljat na razpravu.

Ako nije množe ovakvi kod nimacah i magjarah, sigurno je još manje kod Slaviana, buduć se naši oći baš nisu o tom mnogo brinuli, da nas u škulu pošalju, a to valjda ni jednom nije došlo na pamet: da i razgleda hoćel diete štogod u toj školi naučit, a gdje je onaj bio koji bi nastojao da i odrasli sinovi i kćeri i knjige štiju i pisma pišu; knjiga je u kući slavianskoj riedka bila, ko srednjeg vieka kad je nisu štampali, već za skupe novce spisivali. Smišno bi za slaviana bilo: da on koju forintu za kakvu knjigu izvali. Kadar je

stotine platiti, da mu se kei liepo i skupo odie, al 2—3 forinta za jednu knjigu prigoriti, to je stvar nečuvena kod Slaviana. Nije dakle tajiti već valja iskreno kazati, da nas malo ima koji umimo kojekako štiti, manje koji bi znali što i zapisat, a još manje koji bi sposobni bili šta izesapit.

Al šta ćemo ovo za sad nepremesimo, srića ako se osviestimo, i za budućnost naše diece drugčie postarali budemo, da neostanu sliepi kod očiuh kako se mi za sada žalostno osičamo.

Ipak nije slobodno svoje zakonito pravo zapuštat, valja u rukovodjenje poslovah obštinski uplivat. Valja do upoznanja ovih poslova dospiti, treba se u ove urazumiti.

No da ovo dostignemo, nemojmo se ustručavat, već treba u sve siednice obštinske pomnjivo odilazit, valja dobro slušat šta se tamo po bilježniku štije, i ako nismo dobro razumili želiti da se i po drugi put proštie, da se po bilježniku razloži raztumači, razbistri što on nebi uradio, premda muje to najsvieća dužnost, uradit će svećenik, učitelj, koji će takodjer tamo zasjedati, pak ako naši ljudi dobro uslušali budu, šta se tamo pripovida uvierenismo: da će polagano sve one poslove upoznati, buduć slaviani navadno bistar um, i dobro srece posiduju, a gdje se ova nalaze, tamo prosvieta uvijek lakše probija, ovo je put kojim odrastao čoviek može sakupit one znanosti, koje su mu potriebne. Nu oni koji znadu štiti, nediljom i svetkom će novine i knjige štiti i tako svoj um sve većma prosvičivati, istina je: da će to prvokrat teško ići, krupnii će se znoj znojiti no onaj koji vas obliva kad kosom mašete, al svaki dan će te se manje znojiti, i svaki dan će te boljma nastojat, da vam dieca nezaostanu neuka, da nemorali budu ovake muke trpiti, ili stid neznanosti podnositi. Koji slavian se na ovo odljući da svoju dužnost prama

obštine vrši, taj više nikad neće svoju djeću iz škole izostaviti.

A da obštinske poslove sami razpravljamo, na to nas goni naš vlastiti boljak, košto meni nemože boljma prijateljiti komšia nego što ja sam sebi prijateljim, tako obštine naše poslove nikad nemož tudjin tako poznavat, i uređivat koštijih mi poznajemo, i uredit umimo. Koji ovako nemisli ono je rasipčia a ko vas ovako, neuputjiva taj hoće da vas privari.

(Slidi.)

D O P I S I.

Šveizarske Škule. Mi kojismo iz druge zemlje u Šveiz došli, da znanstvo književno i praktično: skopčamo u jedno znanstvo života koliko nam vrime, okolnosti i snaga duhovna dopustaju — osvojimo, tušta možemo zahvaliti ustrojstvu šveizarski škulah i duhu, koji se tu u svačem objavljuje: viditi svašta čuti svašta i po tim znati svašta, što se za koristnu stvar ponudjava.

Svaki je ovde uviren, da sama knjiga bez praktičnog izkustva nikad neće stvoriti onakoga muža, koj bi po tim putu samo jedan korak mogao činiti do blaženosti ploda čovičanstvenog. Al kao što sjedne strane nikakvu neće ili će u najboljem slučaju veoma malu korist čovičanstvu doneti onaj, koji se uvuče u knjigu, te oko ni kroz prozor neće da baci, da sunce neba vidi, da pogleda svita, kojemu triba, da života svog žrtvuje: tako s druge strane ni onoga nemožemo nazivati u znanstvu dovršena muža, koji osim praktičnog života ništa nevoli pripoznati. Ako bi se mogli tako izraziti; da je theoria duh znanstva a praktika tilo njegovog: onda moramo kazati, da samo theoria s praktikom skopčana čini jednu cilinu; kao što duh i tilo u čoviku čine čovika t. j. osobu.

Kroz učenje znanstvu, kroz znanstva svitu život pokloniti. To mora da bude cilj svakog odgojenja škulskog; to osobiti i jedini cilj mora biti svakiuh škula.

Prid očima drži to isto po najviše ova mala al lipa šveizarska država. O čemu se osvidočiti možemo ako samo na škole njezine i odgojenje mladeža pozor bacimo. Ja sam barem u tom uvirenju, da je svaki Šveizar u gori nanetom mnenju, i potim da je svaki od prvog do poslednjeg gotov svaku žrtvu doneti, na koju je kadar, da daci svojoj lipe visoke škole zida. Radosnije plati kojim čentimom, kojom krajcaricom više, samo da može poštenog, u svojoj stvari učenog muža za učitelja dobiti. Jer pripoznaje svaki, da ono malo što je na uzvišenje škula, za obćeno dobro poklonio, na nikakvi način nije izgubljeno, nego, da će jim se u odgojenju sinova i kćeri svojih sto puta vratiti; da će jim zato ne samo sinovi i unuci, već i unuci unuka svojih i pepeo u grobu blagosivati za svaki centim, za svaku krajcaricu, što su kadgod na taj sveti cilj žrtvovali.

U toj stvari ovde su oživotvorene one riči, koje se valda na svakoj zastavi, na svakom novcu monarhie naše štiti mogu: viribus unitis, t. j. ujedinjenim silam. Sjedinita sila daklem nije zadovoljna da se ma kakva koliba priokrene za škulu; već podigne visoka i krasna sgrada prama okolnosti, koja uvik štogod osobitog, štogod veličanstvenog na sebi mora nositi. Ja mislim, da ni taj običaj u Šveizarskoj nije bez svakog uzroka; jer triba da veličanstvenost škulske kuće osobiti upliv čini na djeću malu; triba da oni i neznajuć osicaju u sebi, da škulska kuća nije kao drugo, da je ta na što drugo odredjena nego obična. Pa zato će dite uvik tako da reknem nikim Svetim osicanjem i osobitim poštivanjem svaki dan koraciti u škulu, te nju s istim čutjenjem i poštivanjem svakidan ostaviti. Valja daklem da već vanski i nutarnji izgled škole sicaju mali naraštjaj da se tamo neide igrati nit zabavljati već učiti. S druge strane pak škula mala, kojaje niska kao koliba, tranjava, izdrpana, kano da je bez gose, gadna, nečista, kano da nije ni za ljude pripravljena, na nikakvi način neće na djeću dobar, dapače reći moramo, da će sa svim protivni upliv činiti.

Biosam u Šveizarski na više mista, te ako sam škulu

tio da vidim uvik sam najlipšu i najveću kuću u selu tražio, i nisam se baš tušta puta privario.

Nisam divanio dosad o bog zna kakih visokih, universitetnih ili polytechničnih škulah, već sam samo male tako zvane normalske, elementarne škole razumio. Jer ako stoji moje mnenje, kojeg sam baš sad razvio, onda sagrađa visoke škole tako se mora razlikovati od kuće elementarne škole, kao što se razlikuje mlad muž od malog diteta, učen od neučena, duboko znanstvo od prve abecije. Tako i jeste za istinu. Nek mi je slobodno kao primer uzeti Polytechnicum i Universitet u Zürichu. Nisam sam nit sam prvi, koji kaže, da je sagrađa Polytechnicuma i universiteta u Zürichu majestetična, da je ne samo lipa već i velika ideja velikih majstora i duh njihov, kog su u tilo pritvorili. Jer se ona za isto veličanstvena može, dapače mora nazvati, koja je dostojna, da bude škula polytechnička.

Znamo, da svako učenje ima svoju theoretičnu stranu; jer bez teorije nebi mogli kazati, da je jedno ili drugo učenje znanstvo. Al triba da i svako theoretično znanstvo svoju praktičnu vrednost ima, jer drugčije bi šteta bilo teoriju učiti. Daklem, kako sam iz prvog kraja kazao praktika s theoriom, theoria s praktikom skopčana mora biti. Jedno nam pokazuje knjiga, drugo pak izkustvo. Koliko sam opaziti mogao, sve je to u krvi Šveizarskog svita. Učitelj uči svoje učenike na abeciju u škuli, a svećenik na viru. Dica nauče dobro štiti, lipo pisati, točno računati. Nego da dite odmah od maloći svoje počme praktični život učiti, da izkustva odmah od maloći počme kupiti, — više puta učitelj odvede učenike svoje u najbližu varoš. — Tušta puta sam vidio u Zürichu gomilu dice s učiteljom svojim, koji su iz jednog ili drugog sela došli. Daci je to dabome lipa i vesela zabava al i neizkazano koristna. Učitelj stane na jednom mistu, učeniciga obkole, učitelj počme govoriti: Ovoje daklem Zürich varoš, koja ima s okolicom do 45 hiljada duša, i kud smo se od kuće krenuli. Vidite dico, onoje Zürichički jezer, što smo nikidan u knjigi učili, koj je 8 sati dug, najviše jedan sat širok, od dvi do tri stotine stopa dubok. — Ona lipa kuća, što tamo vidite, ono je varoška kuća (Rathhaus); ona pak na onoj strani, je prid svakim poznata ludnica, kojusu ne davno zidali s velikim troškom, ovo ovde je pak daleko čuven Polytechnicum i Universitet, u koju dolaze učiti sa svake strane iz Francuzke, Engleske, Norvega, Austrie, Magjarske, Srbije, Polske, Ruske, dapače iz Amerike, Azie i. t. d. Onaj brig se zove Ūtli, što smo nikidan takodjer u knjigi učili. Ono su planine sa snigom vičnim (örök hó) pokrivene, koji se nikad ni litom ne raztopiva svim. Hajdmo sad na železnicu. Odu, tamo jim opet lipe stvari divanio železnici, o snagi pare, o brzini s kojom ide i t. d. Drugi put pak odu u drugu varoš ili na drugo misto, gdi se što učiti i viditi može. To nazivam ja mladu djeću uvести u praktični život.

Isto činimo mi veliki djaci u većem. Odemo s našim professurom u jednu ili drugu veliku fabriku, vidi tamo silu pare, silu jednog i drugo železnog točka, silu koja pokazuje zub železni ili drveni, točku, ili gredu i t. d. što se u škuli samo theoretično s matematikom, physikom isesapiti mora; što daklem tu u praktiki dokazano vidimo. Vidimo fabrike kakve u svom domu nećemo svaki dan moći viditi. Pohodimo jednog ili drugog instituta, koj je na glasu, te praktično uređenje takog instituta pogledamo i naučimo. Ili popnemo se na visoku planinu, koja je i sama vičnim snigom, ili ledom pokrivena, il s koju iz bliza viditi možemo, tu s visokim srcem gledamo veličanstvenost prirode.

Koliko je to sve drugčije kod nas; gdi se često može kazati da se neuči niti theoretično niti praktično. Koji ovamo dodje, pogleda stanje školsko ovde nije moguće da ga srce ne zabolji, kad na naše škole pomizli. Tajiti nemožemo, da i kod nas ima lipih, sjajnih, dobrih škula al žali bože malo. U obće moramo kazati, da narod naš nema onu brig na svoju mladež, kojubi morao imati; jer vidimo u kakvon su sumornom stanju osobito seoske škole. Tušta puta vidi-

mo, da je najmanja, uz tog najnesgodnija kuća za škulu uzeta, i to zato, jer je valda najjeftinija; pa uz sve to nema kubi dalje na nju brigu imao, da se čisti i u redu drži. Vidio sam škulu gdje ni sam učitelj nije znao pošteno pisati ni dobro računati; pa kako da dica uče od njega, što ni sam nezna. Koj bi htio da se osvidio nek prodje svu domovinu od hrvatske granice do Galizije, od silezijske granice do moldavske. Ja sam se smoje strane osvidio. Al zato sve moram štkavicom odbiti; jer ne mislim stanje naših škula opisati; samo jedno ili drugo u kratko spomenuti sam htio. U Šveizarskoj još nisam vidio čovika, koj nebi znao štiti, pisati; skoro svaki paor ima barem jedne novine u kući, te ji štije i zna što se po svitu dogadja. Dok kod nas bog zna koliko bi hiljada mogo nabrojiti, koji ni slova nepoznaju.

Znam, da ni jedan našinac neće kazati, da nije veoma lipo znati novine štiti, pismo pisati, obične račune računati. Ako je daklem tako lipo: škole valja zidati, dobre učitelje tražiti, i dicu u škulu slati. To je izvor prvi, od kud prosvitljenje i blaženost naroda teče. Zürich u Šveizu, 3. Kolovoza. Imra Pekanovits.

Dresda, miseca Srpnja. Nikoji gradovi imadu u okolišu mista gdje gradjani mogu ugodno zabavljati, al tamo mogu samo oni doprti, koji mogu platiti kola, dočim Dresdanci takva mista posiduju u nutarnjem i predgradovi, i ma na koju stranu podju u hladu allea, drvnadvoreda se prolaze, koje su duge da se sit možeš našetati, i dobrog zraka uživati, prah ti nedosadjiva, niti blato smeta, zakriveni jarci tako je sva varoš izkrižana, da jutrom od kiše koja je svu noć padala, ni kapčice vode nisi našao, i najdaljnje allee — se čiste i metu, da pače i po drumu trave korene, što vrše stari koji nisu kadri kruh zaslužiti težljim poslom, lagano napreduju, ipak svoj poso svrše.

To nemožemo virovati: da ovde nebi bilo puki siromakah, al ti neprose, već za radnju njihovoj snagi odmiřeno se izdržavaju. Opominjem se da je to i bunjevačka dika bila: što prosiaka nije brojila. Al žali bože od nikog doba, nestao je taj hvale vridan stid i bunjevci počimaju prosi, i to takvi: koji bi mogli kruh svoj zaraditi. Nevoljnom ako pomogneš dobro dilo činiš: al ako dembelu lemozinu dieliš onda lupeže odgojavaš.

Ovde ima i jedna sbirka u kojoj pokazivaju stvari crkvene u katoličkih crkvah, prije reformatie uporabljene, to su oltari, kipovi i prilike i crkvene haljine, koje su iz katolički crkvah izneli. No da Sasi nisu katolici bili, šta bi sad putnikom pokazivali? gdi bi bile one silne neizplatjene prilike i kipovi, koje je katoličko srce i duša stvarala. Al sasi su nevirni postali svojoj djedovini virskoj i to valjada tako: da siromasi nisu ni znali: kako: jerbo su im spolašnje obrede ostavili, dočim su jezgru virozakona izkinuli. Danas sam začudjen štio u jednoj Lutheranskoj crkvi dnevnik, koji razredjiva službu božju, koja se u pet sati počima. U tom se bilih daće u ovom izpovidnom stocu ovaj, a u drugom onaj sidi i tako u pet stolica imenuje djakone kojiće izpovid prislušavat. Dakle zadržali su izpovid, zadržali naoltaru prilike, sviće s čiraci — a oni u Erdelju još i oblik mise requiem što su sve po svojem obćenito poznatom virozakonu odbacili, i pogazili. Dakle puk ni opazio nije, kako se u Lutherovo kolo uveo.

Čudno su ti Sasi prošli, jel su s virom i narodnost izgubili, da imena varoša ko Dresda, i druga i nepokazivaju, da su žitelji većinom slaviani bili, to se nebi zatajati moglo, jel jim oblik odaje; ridko je tu nimačko lice opaziti, svi su lika slavianskog. Strašan primer za sada živuće slaviane da svoji djedovah viru kao zenicu oka čuvaju; jerbo ako se od ove odcipe, pristat će biti sinovi svoji otacah, i sabiteše u tudju narodnost, a koji bunjevac i šokac nebi rad bio damu dica time jezikom govore, koga on govori, i da to virovanje i zdravu Mariu mole, koju oni mole? čuvajte bratjo jezik da vam ostane vira, al branite svoju viru da vam ne zamukne jezik.

Bunjevca i Šokca mami sad neprijatelj u mriže tako

zvana Nazarenizma, koji ono što ima dobra to je izneo iz crkve katoličke, ako ćemo dakle dobra dila ta možemo do vike u nidrih naše svete Majke Crkve tvoriti, a zlo nećemo da tražimo; ta to nas od jutra do večera napada i medju bratjah. Čudan je čovik da se daje za mamiti lahkše po zlu nego u istini obavistiti.

(Slidi.)

R A Z N E V I S T I.

— U B a j i ustrojava se kasina za ženskinje u sgradi kasine mužkaracah. Onde će se štivom, glasbom i drugim krasnim zabavam vrieme provadjat. Istina da su mnoge supruge sbog mužkih kasina u dugi zimski večeri osamljene nepogodna razmatranja držale vrhu putevah svojih muževah, al su dieca barem više puta mило lice svoje majke vidila. Dočim će od sele sigurno boljma morat na njih pazit angjeo čuvar.

— U A m e r i k i je najširja sloboda osobna, ipak u državi Illinois sastavljen je zakon proti pijanstva, polag ovog krēmari povlače se na kaznjivi odgovor, ako se tko kod njih opije, i odsudjivaju se na naknadu štete koju prijanština nanese ženi, ili dieci. Šta bi na ovo rekli ugarski krēmari?

— U H r v a t s k o j kraljevinskoj deputaciji, koja nosi tešku brigu revisie nagodbe, neće da zapuštaju, dostojanstvo Hrvatskog Bana. Neznamo dali je volja zadržat onog Starog Vojnovodje ili od pradjedovah nepoznana civilna.

— N i k a k u g a je napala naše varoše, sviet je poznaje po imenu „deficit“ Pešti samo šest stotina hiljada, a Temišvaru stoptdeset manjkaju za po kritje troška. Opasna bolest po džepove gradjanah.

— Z a g r e b a č k i Dopisnik Pest. Ll. neće da uztegne zaslužnu hvalu zakonskim osnovom, po vladi saboru predloženima, al misli da ovi nepristaju u okolnosti Hrvatske n. p. dokinutje batinanja. Dakle ovaki i više ima po Hrvatskoj koje bi i nadalje tribalo batinati.

— U S a b o r u Zagrebačkom sbog nezakonja uništen je izbor g. Hatza. U vojni ako sgrieši cila pukovnia, onda se žribanjem svaki deseti strilja.

— N i e m c i su viešti ljudi. Nika tlapnja je zavladala bila po svietu da će 12. Kolovoza vas sviet propast, — dakle jedan švabo krēmari u Gross Schönau posvuda je naviestio: da 11-og svaki čoviek dobiva kod njegov badava jist i pit kolika mu je volja, al ako sviet 12-og nepropane, onda da je svaki dužan dvostruko platit štoje izio i popio.

— K n e z Bismarck pokušava sporazumljenje dokučiti u crkvenom pitanju, po saveznih kraljevinah, što ako mu nepodje za rukom, onda će pruska na svoju ruku predstaviti zakone carevinskom vieću. Ovako se uvlači samovolja Bismarkova i u one niemačke države koje su sanjale da će u savezu pruskom niku samostalnost zadržati, Bavarskom kralju nikako neće da unidje u glavu: da s njegovom vojskom Berlinski car zapovieda.

— U g a r s k i listovi očituju: da je državno gospodarenje tako rukovodjeno priko četiri godine, da ugarska nije našla vjeresie za 60 miliuna premdaje 7½, kamate obećala, i više od četiri miliuna na poklone potrošila. Sz. Šajto još dalje idje pak odaje: da glasovanje u prošlom saboru na železnice nije po državnom već u pojedinom interesu izpalo. Neima liepše već kad ko svojevoljno griehe izpovida.

— U g a r s k o m ministarstvu dodijala je odsutnost rumanah iz ugarskog sabora, pak ih nastoji izmirit, priznaje im vlast, da sebe za četvrtu Erdeljsku narodnost očituju, al u to ime dualisam i uniu Erdeljsku prisvoje zatim će se obćine županie, na novo ustrojavat, narodna prava iztegnit, Viriliste u starež bacit, i na 30,000 duša — 1500 saborski birača upisat počevši odonog ko 1000 fr. platja, dok se 1500 nenamire.

— P o r e z će po Hrvatskoj i silom pobirat.

— N a S r b s k o crkvenom kongresu za kraljevskog komesara je odljučen Hrvatski vojni zapoviednik g. Molli-nary.

— O d k a k o su Bosniu i Hercegovinu razdijelili na dvie uprave, od ono doba, na bjelom danu na sried drumu napada, se, i porobi se pošta.

G A Z D A L U K.

Lubenice. Samo da ih svagdi takvih imamo, kakve su one što ih pod imenom „Vukovarske“ poznamo, nebi se tužili na zaparu koja nas i u sobi i u polju mori. Al poklem su Vukovarci u tom srični što im je zemljište srodno lubenicama zato mi drugi moramo gledat, kakoćemo naknadit ono što mu manjka, da nam ljubenicice budu velike, mesnaste, ipak ne žilave već topljive i zato pune sladora, pošlušaćemo nikog g. Benu Liebbalda koji svoje postupanje ovako opisuje: on kaže da lubenice miluju mnogu vlagu, radi čega da ih valjapolivat, što se različitim načinom obavlja. A poklem je svrha polivanja da vlaga do korena dospie, to on običaje u polovini Lipnja kad treći put praši i ujedno zagrne lubenice metne u kućicu, gdje je tri razsade ostavio medju ove cripkojim se navadno Šparga pokriva, tako da mu tanja strana okrene se zemljištu, a zjalo gori izvrnjeno ostane, ovaj se crip vodom nalie, i da ova ufriško neizvitri baci se u nju jedna šaka mah, ova voda se ponavlja tako da uvijek natapa žile vriže, i on tvrdi, da će se ovim načinom lubenčari nasladiti.

Kako valja sivce čistit. Slavian je zabilžio, da su žeravi navadno dobri konji, zato kod njih mnogo vidis ovaki najskole dok se nisu starije fajte s mrkovi izmišale. Ipak od žerava postane čilaš, a od čilaša sivac, na kom se svaki prašak vidi, i dlakamu požuti, ako se u ležanju galeba dotakla, a to već ni Slavian nemiluje, buduće tako izgleda ko zakrpa. Dosad su gospodski kočiaši sapunali sivce, daim dlaku objele. A sad su ljudi već proiznašli da ovo nije nužno već valja drven ugallj utrt u prašak, ovaj vodom zamutit, i žuto mjesto namazat i kada se osušilo slamom iztrt, i češagiom izčešat pak će se sivac bilit kano labud.

Kako valja sime razabrat. Iskustvo uči svakog čovjeka da se od krljavog krljavo, a od zdravog zdravo radja. Ovo su držali i naši stari, i glade rane, uporabljavali su najbolji način da dobiu za litinu zdravo sime. Al od kako su u dodir došli sa švabi zaljubili se u rešeta i mnogi na ovim vija izvršenu litinu.

Ovo trieba hvaliti buduće se poso hitnie vrši premda netrieba čekati da vietar duše, al ovaj način ne prudi razabranju simena, koje su naši stari, kad su lopatom vijali, uvijek od onog žita uzimali koje je na vitar najdalje odvrćalo buduće je ovo najpunie i najzdravie zrno bilo. Vijalo se dakle žito ili druga rana ma kojim načinom, al da sime zdravo dobijemo, od kojeg se možemo plodu nadati uvijek trieba već drugim načinom izvijanju hrpu na lopatu uzet, i onu stranu za sime odljučit, koja se od lopate najdalje nago-milala.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik Pešta 10. Kolov. Vuna. Vrlofina čojna 195—196 fr. sriednjofina čojna 135—142 fr. sriednjofina češljasta 130—134 fr. sriednja češlj. 124—126 fr. bačvan. jednostrizna 103—106 fr. banat. Zigaja 88—90 fr. srbska 100—103 fr. Erdelj. 85—86 fr. — Svinji ugars. i srbs. 300—380 fn. 31—32½ n. bodlj. paraje 29 n. za izvoz 32½—33 n. — Varivo bio grah djumr. mž. 3 fr. 50 n. —4 fr. — Sočivo 4 fr. 50 n. —5 fr. 25 n. — Kaša 6 fr. — Mak sinjav nov. 8 fr. 50 n. —9 fr. mudar 10—11 fr. — Mast 36—37 fr. — Varoška bez suda 34—35 fr. amer. 31—33 fr. — Vosak 87½—90 fr. prve vrsti 96—98 fr. — Repca kohl. 13¼—13½ fr. banat 12⅞—13⅞ fr. — Repčaka pogača 3 fr. 10—15 n. mž. Konapl. 1 fr. 90 n. —2 fr. Kudilj. 4½ fr. bečka mž. — Šljive bosan. u sudu

8 fr. 50 n. u žaku 7—8 fr. 25 n. srbs. u ardovu 7½—8 fr. pelu mez slavon. Za listop. 11½ fr. — Šišarice srbs. vel. mirov. 10½ fr. — Neučinj. kože rumans. 120 fr. niemačke 2 fr. 70 n. —3 fr. Par jagunj. biele srbs. 114 fr. crne turske 118 fr. banat. 95—105 fr. kožio 145—148 fr. tursk. 135—140 fr. goluš. erdelj. 110—112 fr. neučinje marvećie niem. kravie 86—88 fr. mž. Volov. 25—30 fn. 76—78 fr. mž. ugars. kravie 28—30 fr. par. Volov. 73 fr. mž. amer. 45—46 mž. suhe 80 fr. mž.

CINA RANE. Pešta, 10. Kolovoz. Čisto žito tisan-sko 81 fn. 5 fr. 85—90 n. 88 fn. 6 fr. 60—65 n. pešt-bud. 81 fn. 5 fr. 80—85 nov. 88 fn. 6 fr. 55—60 nov. stol.-biogr. 81 fn. 5 fr. 85—90 n. 87 fn. 6 fr. 50—55 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 50—60 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 85 n. —3 fr. Zob 45—48 fn. 1 fr. 70—75 n. Kokuruz mir. 3 fr. 80 n. —4 fr. 10 n. djum. mž.

Novac Carski dukat 5 f. 31—33 n. Aust.-Ugars. 8 f. komad. 8 fr. 82—84 n. Napol. 8 fr. 82—84 n. Srebro na 100 — 8 fr. 75 n. —9 fr.

Visina vode dunavske.

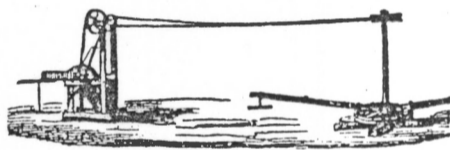
Pešta 12-og Kolovoza : 10' 4" nad 0. pada.

Požun 12-og Kolovoza : 10' 3" nad 0. „

Vrieme baš kako ga žele vršaći, i cigljari.

Poruke uredništva.

Neka izvole GG. Dopisnici svoje rukopise na urednika naslovljene od 15. Kolov. do 15. Rujna napatjivat u Aljmaš varmedja Bačka, što je potrebno napisat budući drugičie pismo sjegurno zaišlo. — C e t i n j e : G. M. Šala je sol žića uvijek dobro došla. U ostalom veoma bi nas razdragalo oživotvorenje vaše nade.

MASINE ZA VRŠITBU.

Koje su sad najnovieg vremena, u najznamenitijim fabrikama, za najlakše, najcelishodnije, i najjeftinije, pronadjene, mogu se uviditi, i kupiti kod podpisanog: ista mašina nepotrebuje više, od dva dobra, ili četir najlošija konja, i vrše na dan 150 veliki krsta, istrese slamu, i u slami jednog zrna nemože se najti, niti šuljka u žitu, i ima istih mašina po 400, po 500, i po 600 frt a. vr. te tako može svaki kupac kod mene po svojoj volji mašinu birati, imam takodjer, i koja ovejano zrno u djak daje, i sva je na točkovi, kao god parnjača, i od šest konja snage, košt 1850 frt a. vr.

Meni je dosad kako svaki kupac, tako i obštinska staro bečejska komisija, o njenoj dobroti i valjanom radu, pismeno svedočanstvo dala, koje svakom mogu pokazati.

Ko dakle želi takovu mašinu imati, neka se za ranije postara, jer dosad većeje prilično prodato, pak se bojim da posle nebude dockan, za nabavljenje, jerbo su fabrike vrlo daleko.

Svaku mašinu koju prodam, ta se najpre kod mene mora sklopiti, i viditi da što nefali, te tako može svaki kupac siguran biti sa šnjome, i ako ranije kupi, ondak mogu mu dojt, istu pokazati namestiti, i sklopiti, to može bez brige vršitbu čekati.

Takodjer imam i dobri drljača. par po 31 frt. a. vr. plugova od samog kovanog gvoždja od 17 do 18 fr. a. vr. a kolečke 12 fr. a. vr., mašina što krune kukuruze, po 52 fr. a. vr. sečki za čovčiju snagu od 50—80 fr. a. vr. i ustrojeni sečki da može sa istim vrtlom što vršaonicu tera i sečku terati, od 120—220 fr. može dobiti i kamen kojeg će opet isto vrtlo terati, te može i mletiti, imam takodjer i testeru za cepanice seći, koje opet isto vrtlo tera, može zimi 9 a leti 12 fati na dan izseći, košta 150 fr. a. vr.

Hugo Krvarics,

zemljodjelac i mašina prodavaoc u Starom-Bečuju.